

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет психології
Кафедра педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ДИДАКТИКИ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

для студентів

галузі знань **01 «Освіта/Педагогіка»**

спеціальність **014 «Середня освіта»**

предметна спеціалізація **014.03 «Середня освіта (Історія)»**

освітнього рівня **перший (бакалаврський)**

освітня програма **«Середня освіта (Історія)»**

вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Світлана БАЛАШОВА**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, доцент,

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__
(підпис) (ПІБ) (дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__
(підпис) (ПІБ) (дата)

Розробник **Світлана БАЛАШОВА**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки факультету психології, доцент

Затверджено

«1» вересня 2022 року

Завідувачка кафедри

Алла проф. Алла МАРУШКЕВИЧ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

Протокол № 1 від «30» 08 2022 року

Голова науково-методичної комісії І. АНАНОВА (Іванна АНАНОВА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол № 1 від «26» 08 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н. ТЕРЕС (Наталія ТЕРЕС)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» 08 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – розкрити основні питання загальних засад педагогіки, теорії навчання і виховання учнів, управління освітнім процесом у закладах загальної середньої освіти з урахуванням сучасних досягнень педагогіки і психології та досвіду української національної школи, ознайомити студентів із організацією освітнього процесу, змістом освіти, формами, методами, засобами освітньої діяльності та діагностикою результатів навчальних досягнень, формами та методами виховної роботи в закладах загальної середньої освіти, сформуванню уявлення про управління освітніми закладами та інноваційною спрямованістю педагогічної діяльності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) знання теоретичних основ структури психіки, факторів і основних механізмів формування особистості, індивідуальних психологічних особливостей людини;
- 2) вміння збирати та інтерпретувати інформацію щодо вивчення дійсності, розв'язувати практичні завдання, застосовувати теоретичні знання, власний досвід та навчальні матеріали при вирішенні конкретних завдань у сфері майбутньої діяльності;
- 3) володіння вміннями та навичками формування основних регуляторів діяльності і поведінки в групі.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Загальні основи педагогіки та дидактики середньої освіти» належить до переліку обов'язкових дисциплін, викладається у II семестрі бакалаврату – відповідно до навчального плану освітньої програми «Середня освіта (Історія)». У ході вивчення дисципліни розглядаються загальні засади педагогіки загальноосвітньої школи; особливості її розвитку в історичному аспекті; філософія середньої освіти XXI сторіччя; закономірності, принципи, форми, засоби, методи організації освітнього процесу у середній школі.

4. Завдання (навчальні цілі): надати студентам цілісну систему знань щодо основ педагогіки та дидактики середньої освіти, організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти; формувати у здобувачів вищої освіти переконань щодо необхідності вивчення основ педагогіки та дидактики середньої освіти як науки, яка впливає на формування та розвиток особистості школяра.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання на засадах компетентнісного підходу.

ФК 7. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів, планувати і проводити уроки.

ФК 8. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Актуальність, зміст, історичний аспект педагогіки як науки	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, дискусія, презентація досліджень, іспит</i>	40%
1.2	Основні категорії педагогіки та дидактики середньої освіти	<i>Лекція, самостійна робота</i>		
1.3	Структура та зміст загальної середньої освіти в Україні.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>		
1.4	Методи, засоби та форми організації навчання та виховання в закладах загальної середньої освіти	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>		
1.5	Освітні технології та інноваційні тенденції розвитку сучасної середньої освіти	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>		
2.1	Володіння навичками пошуку, відбору, систематизації, аналізу педагогічних наукових та методичних джерел	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Творчі роботи, презентації, іспит</i>	25%
2.2	Вміння планувати та проводити навчальні та позаурочні заняття з урахуванням педагогічних вимог	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, дискусія, іспит</i>	
2.3	Уміння застосовувати на практиці оптимальні та ефективні методи, засоби та форми організації навчання	<i>Семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, дискусія, іспит</i>	
2.4	Уміння аналізувати педагогічні ситуації, результати навчання учнів і учнівської групи, виявляти причини відставань у навчанні, недоліки у поведінці та усувати їх	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Педагогічний тренінг, іспит</i>	

3.1	Уміння використовувати інформаційні і комунікаційні технології	Семінар, самотійна робота	Усна доповідь, презентація/ іспит	25%
3.2	Вміння здійснювати ретроспективний аналіз та прогнозування міжособистісних стосунків у освітньому середовищі	Лекції, семінар, самотійна робота	Усна доповідь, іспит	
3.3	Уміння створювати позитивний психологічний клімат у шкільному колективі, працювати в команді	Лекція, семінар	Усна доповідь, іспит	
3.4	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних міркувань (мотивів).	Лекція, семінар	Усна доповідь, іспит	
4.1	Займатися самоосвітою, самовдосконаленням, новими прогресивним технологіями навчання та виховання, засобами їх реалізації	Самотійна робота	Іспит	10%
Разом:				100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Результати навчання дисципліни (ОК.26)/ Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1
ПРН.3. Знати та розуміти принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+
ПРН.7. Вміти розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, сприяти формуванню готовності до їх застосування у позанавчальній діяльності.	+	+	+	+	+		+			+			+	+
ПРН.9. Добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків	+		+	+	+		+	+		+		+	+	+
ПРН.11. Володіти формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, вміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	+		+	+	+		+	+		+	+		+	+
ПРН.17. Знати, розуміти і використовувати рекомендації з методики навчання історії для виконання освітньої програми в базовій та профільній середній школі	+	+	+	+		+	+	+		+			+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40 % від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація – 3.1-3.5); (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** Р.Н. 1.1-1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, – 24-40 балів

2. **Самостійна робота №1 «Порівняльний аналіз системи та змісту середньої освіти в Україні та за кордоном (країна за вибором)» (доповідь-презентація):** Р.Н. 1.3, 2.1, 2.4,3.1, 3.4 – 12-20 балів

3. **Самостійна робота №2 «Впровадження педагогічних технологій у базовій та профільній школі» (доповідь-презентація):** Р.Н. 1.4, 1.5, 2.1, 2.4, 3.1, 3.4 – 12-20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), за самостійну роботу, за самостійну роботу (доповідь-презентація). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 4.1 – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в тестовій формі. Білет складається із 40 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 1 бал, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 3, 4, 7, 9 протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«9» x 4 = 36	«12» x 5 = 60
Самостійна робота	До теми 8: Підготовка доповіді-презентації на тему «Порівняльний аналіз системи та змісту середньої освіти в Україні та країнах зарубіжжя» (країна за вибором студента)	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
	До теми 10,11,12,13: Підготовка доповіді-презентації на тему: «Впровадження педагогічних технологій у базовій та профільній школі».	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 0,6 = 36	«100» x 0,6 = 60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. Самостійна робота (доповідь-презентація) «Порівняльний аналіз системи та змісту середньої освіти в Україні та країнах зарубіжжя» (країна за вибором студента); «Впровадження педагогічних технологій у базовій та профільній школі».

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження;

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

11-6 балів – в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності;

5-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

3. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 40 питань):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно /Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
<i>Частина (змістовий модуль) 1. Загальні основи педагогіки</i>				
1	Тема 1. Предмет і завдання педагогіки, методологія педагогіки. Становлення та розвиток педагогіки як науки	4	4	8
2	Тема 2. Проблеми розвитку особистості	2	2	4
3	Тема 3 . Сутність процесу виховання. Концепції виховання .зміст виховання	2	2	6
4	Тема 4. Методи та засоби, форми організації виховання в закладах середньої освіти.	2	2	6
5	Тема 6. Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом.	2	2	6
<i>Частина (змістовий модуль) 2. Сучасна дидактика середньої освіти</i>				
6	Тема 7. Сучасна дидактика як наука. Освітній процес в закладах середньої освіти.	2	2	4
7	Тема 8. Зміст освіти в Україні	2	4	6
8	Тема 9 . Закономірності та принципи навчання.	2	-	4
9	Тема 10. Методи та засоби навчання	4	4	2
10	Тема 11. Форми організації навчання	4	2	4
11	Тема 12. Діагностика рівня навчальних досягнень учнів	2	2	4
12	Тема 13. Педагогічні технології навчання у базовій та профільній школі	2	4	6
	ВСЬОГО:	30	30	60

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінарські заняття –**30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII “Про освіту”
2. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
3. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: Навч. посіб. / В. П. Максименко – Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.
4. Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 406 с.
5. Марушкевич А. А., Спіцин Є С. Педагогіка. Навч. Посібник. Кив: ВПЦ КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. 383 с.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 5-е вид., доповнене і перероблене. К., 2009. 656 с
7. Нова Українська школа. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
8. Педагогіка: Навч. посібник / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. 4-е вид., випр. і доп. Вінниця: ДП "Державна картографічна фабрика", 2007. 400 с

Додаткові

9. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. Київ.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. 352 с.
10. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Київ: Вид. центр “Академія”, 2002. С. 275-313.
11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. С. 177-190.
12. Внутрішній контроль : робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. - Київ: Редакції газет з управління освітою, 2013. 120 с. (Бібліотека “Шкільного світу”).
13. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.К.Завгородня, Л.М.Прокопів, І.В.Стражнікова. - Івано-Франківськ, 2014. 160 с.
14. Левківський М. В. Історія педагогіки. [текст] підручник / М. В. Левківський, Д. І. Пащенко. - Київ: Центр учбової літератури, 2016. 380 с.
15. Педагогіка: підручник / І. В. Зайченко. – 3-тє видання, перероблене та доповнене К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с
16. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школотзнавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: Кондор-Видавництво, 2013.- 390 с.
17. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. 169 с.

10. Додаткові ресурси:

Зміст лекційних занять, презентації, завдання для підготовки до семінарів, практичні завдання, педагогічні задачі, питання для самоперевірки можна отримати через електронну пошту викладача sbalashova@ukr.net